

TIDEVARVET

N:r 8: 1929

Veckans ledare, A v e c k e l i n g, handlar om riksdagens beslut i s o c k e r f r å g a n.

Den märkliga lilla boken U t m a n i n g e n f r å n b o l s j e v i s m e n, The Challenge of Bolshevism, av den engelska kväkaren M r s B u x t o n, refereras och kommenteras i E n k v ä k a r e s e r p å S o v j e t.

I n f ö r E m m e l i n e P a n k h u r s t s s t a t y h a r e n e n g e l s k t i d s k r i f t t a g i t u p p f r å g a n o m d e k v i n n l i g a m e d i c i n a r n a s s t ä l l n i n g.

V e m ä r s t a t e n ? K r i n g e n m e d a n l e d n i n g e n i n d i s s u s s i o n f r å g a n e t i n f l e d n i n g s a n f ö r a n d e a v k a p t e n C. J. B r u n s k o g o m F ö r s v a r s f r å g a n i n f ö r i n t e r n a t i o n e l l t f o r u m.

P r o b l e m e t o m " N i d i n g a r " b e l y s e s f r å n o l i k a s y n p u n k t e r a v a d v o k a t M ä r t a B j ö r n b o m - R o m s o n, d r A l f b i l d T a m m o c h a d v o k a t E v a A n d é n.

B r ö m e l l a n k l a s s e r n a, i n t r y c k f r å n O s l o a v E l s a W i l k e n s.

P a s s a t — p a s s a r i n t e, e t t a p r o p å R i t a.

KRING EN STATY

De kvinnliga studenterna i England och inte minst medicinarna få ännu bära sin dryga del av den bördiga konservatismen lägger på kvinnornas skuldern.

Antalet kvinnliga studenter i Oxford är som bekant inskränkt till ett visst lågt antal i förhållande till mängden av manliga. Och ifjol beslöt tre av Londons sjukhus att stänga sina portar för alla kvinnliga medicine studerande. De unga kvinnliga läkarkandidaterna, som genom denna åtgärd kommit i ett mycket bekymmersamt läge, ha hoppats att den sedan länge väntade utredning angående de kvinnliga läkarnas utbildning, som verkställdes av en universitetskommitté i London, skulle medföra någon förbättring. Utredningen, som nyligen offentliggjorts, brå dock trots sin på många sätt ådagalagda välvilja tydliga spår av den uppfattning, som anser att varje förändring rörande "kvinnan" måste övervägas, som om det gällde liv eller död för det manliga släktet.

Visseligen framhålls i betänkandet att män och kvinnor, som eiter universitetstudierna få arbeta tillsammans i så många olika förhållanden, borde lära detta samarbete re-

dan under studietiden. Kommittén tar också avstånd ifrån den åsikt, som delvis anföres som skäl till att de tre ovan nämnda sjukhusen stängdes för kvinnor, nämligen att det ur ansändighets synpunkt skulle vara olämpligt att män och kvinnor stude- rade medicin tillsammans. En lärare som chockerar studenterna genom tve- laktiga och osmakliga framställ- ningar, passar helt säkert inte att un- dervisa blandade grupper, men — ha dessart överhuvudtaget inte till lärare. Dessutom intygas, att tonen bland de manliga kandidaterna ofta blivit för- bättrad sedan de fått flickor till kam- rater och ingen har haft något att an- märka på flickornas uppförande.

Men det värsta hindret mot sam- undervisning är, enligt kommittén, den stora motvilja, som många män hysa emot sjukhus där också flickor undervisas. Denna motvilja delas i många fall av de unga männens för- äldrar. Resultatet skulle sålunda bli, att de som studenter för övrigt mycket önskvärda unga män skulle försvinna från dessa sjukhus. Tydli- gen katastrofala följder!

Detta bevis för den fortfarande skräcken för arbetsgemenskap med kvinnorna — det skulle vara av in-

teresse att veta, i vilken utsträckning den verkliga finns bland studenterna själva — kommer egendomligt nog samtidigt som det gamla parlaments- registret ersättes med ett nytt, där de nytillkomna kvinnliga väljarna äro upptagna. Den hundraåriga kampen för lika rösträtt är därmed formellt avslutad. Och i samma vecka tillkän- nagavs premiärministerns avsikt att ta emot och avtacka en staty av Em- meline Pankhurst, den engelska kvin- norösträtts stolte och oförfärdade förkämpe.

Troligtvis — anmärker en engelsk artikel författare med anledning av detta sammanträffande — måste man skjuta upp hoppet om förbättrade möjligheter för de kvinnliga läkarna, tills alla män och kvinnor som är självklara sak åtnjutit politisk röst- rätt alltifrån sin myndighetsdag. Att just föräldrarna äro rädda för de kvinnliga studenterna visar bäst var den manliga överlägsenhets- och den kvinnliga mindervärdighetskänslan ha sin rot. Den kvinnliga läkarens såväl som alla andra problem som röra kvinnans ställning måste tydligtvis få sin lösning redan i barnkammaren.

Med denna utgångspunkt finns ju dock ännu hopp.

Ett vinteräventyr

För tre veckor sen skrev Tidevarvet att våren var kommen. Det var nog inte första gången vi var för tidigt ute. Men denna gång märktes mer än någonsin.

Vintern drev till och vräkta en snöstorm över Europa, den öppnade köllens portar och ledde ner hela kontinenten. Vi som bo i Sydsvrige och låg under den svepande vingens spets, fick också över oss en fläk av övridret. Man hörde talas om dem som flydde till ett varmare klimat i Norrland.

Stormen ven dag och natt, bittert kall, den drev snön framför sig, sopade lart, tornade upp våldiga drivor, plånade ut väg och stig.

Fält och sjöar gävo illusionen av ett månländskap med sina vassa strökammar och krateraktiga formationer. Under ensliga, kalla skymningsögnblick kunde det se ut som om den eviga döden och rymdens kyla segrat också i vår värld.

Men eftersom månländskap fanns här med mod och kraft att trotsa naturen, att göra ett motstånd och tränga sig fram, så skapades av det hela ett bistert äventyr.

Den moderna människan av mera oökonat yrke och helst om hon bor i stad, märker leke så mycket av trosset: mot naturen. Det är för väl organiserat, det är avlyft från den enskilde, som köper sig fri med beviljningskronor.

Men kommer man så plögligt ut i en stuga på landet, baltigen sist i byn och här stora, djupa nattmörker, kolden och ensamheten lägrade utanför sin dörr om kvällen, då upplever man en smula medelaktighet i vårt släkte kamp, trots och segerglädje genom dess långa historia.

Deesa övriderskvällen med dåande storm, mörker och ymnig ha varit underbara. Det lilla nybyggd stiet i byn har varit som en djävrliten soldat. Där har varit lugn, ett ljus har kunnat brinna med klar och orörig låga, alldeles som en glädje kan brinna ibland i själens dragfria rum under stora storgor. Vi har haft ljus från kraftverket i Tolg, den forna prästgårdsvarnen, som aldrig drömde om att lysa över mörka Småland. Vi har haft salt och bröd, apseliner och ett kinatet som dotars som i en engelsk roman. Vi ha haft böcker, tidningar, brev, telegram, och det är ju bara en hälselse, att vi inte också haft radiokönet av Martin Ohman.

När jag satt och betraktade min lilla krets i dess öppnbara välgång vid bok och sim, följdes jag av stielhet, över allt detta av det gamla månländsktrostet och tilliten till en arn. Troligen var det bara jag, ensam gammal bland ungdomarna omkring mig, som upplevde detta under och äventyr. Jag tror det, ty för ungdom synas de ting självalfarna som äro nära, för ätt få under gå de till Jules Verne, Sven Hedin, Grinberg och bibliska historien.

När jag sen hade dem sovande mot vår sin huvudkudde och satt ensam vid härden, blev ystnaden ännu större, emedan dänat utanför blev starkare. Det lilla huset, slitet inom sig självt, fullt av värme, av trygga sömn av tillit, av tankar, av framtid, i en värld av käll, mörker, kamp och övridhet, syntes i denna stund som en paradös, en fräckhet, en beundning och en frestelse.

Ingen kunde veta bättre än den, som satt där vid härden under stormkvällen, hur tillfällig är en lägerplats, hur värnlös en trygghet inför större stormar, hur vansklig varje seger och hur snart dess frukter förtärdas. Men all denna vetenskap var utestängd. Den var bara den vemodiga bakgrunden på andra sidan rutan till en stund av lycka, övrid- var ur mörkret.

Divinez.

En kväkare ser på Sovjet

D. F. Buxton, Utmaningen från bolsjevismen (The Challenge of Bolshevism. Allen & Unwin 1928).

Under en vistelse i Turkiet för några år sedan gjorde makarna Buxton så noggranna iakttagelser över samhällsförhållanden därstädes, att deras resultat (trots det enskilda initiativet till forskningen ifråga) blev grundval för en regeringsutredning. Det är emellertid ingalunda fråga om samma slags prestation rörande Ryssland i det föreliggande arbetet av Mrs Buxton. En sådan vore ogörlig efter föga mer än tre veckors sejour i det främmande landet. Då och då frapperar det en i själva verket att en eller annan motsättning som förf. drar upp mellan bolsjevismen och förhållandena där hemma, helt enkelt beror på olikheten mellan ryskt och engelskt psyke. (Så t. ex.

i fråga om det rent personliga förhållande människor emellan. Någon engelsman har sagt att en husbonde börjar disputera med sin be- tjänt är klasskillnaden upphävd. Men i det gamla Ryssland gick det bra att kysas och gråla, herrskap och livegna emellan, utan att detta på minsta sätt bröckte klassgränserna.)

Bokens största attraktion ligger i en annan linje. Den bedömer nämligen de bolsjevistiska idealen från kväkarsynpunkt, alltså från den samfundsinstitution, som resultatet av alla tar avstånd från våldsmedel. I det fallet har fränskaren en vida gynnsammare ställning än representanterna för andra riket eller menigheter, som själva bruka samma medel som de hos bolsjevikerarna finna klander- värda. Förf. efterlyser skämtsamt ett vittne från — mars i och för opar- tiskt ömdöme. Men genom sin egen självklara kväkariinställning står förf. egentligen också själv alldeles utanför de jämförda åskådningarna, vad m e d l e n b e t r ä f f a r.

Med ingående skärpa riktar sig förf. s kritik mot den europeiska all- männingen, som aldrig öudgjorde sig över tsardömetts rättskränkningar och våldsåtgärder med tillnärmelsevis samma grad av indignation som nu över Sovjets, eller som tog Versaillesfredens "konfiskationer" (av tys- kars privategendom) med så ofant-

ligt mycket större ro än när det gäller den ryska bourgeoisie. Hon drar också upp en parallell med "the moral of our own past" gentemot en annan samhällsclass, industriarbetarna, den anda som för ett och ett kvarts århundrade sedan hindrade lagförslag om att nedbringa barnar- betet till tolv timmar pr dag — detta skulle ju minska produktionen och dessutom innebära ju femtontim- marsdagen en nyttig disciplin utan skada för barnens hälsa. För någon som helst o r i g i n a l i t e t kan man icke beskylla bolsjevismens m e t o d e r, säger förf. Men hur kunde man också vänta det ovanpå tsarismen? "Kommunisterna ha aldrig föregivit anslutning till Vännen- sam funden. De tro alljämt på nyttan av våld — alldeles som den övriga världen, höll jag på att säga, men med hänsyn till deras avrust- ningsförslag vore det knappast rik- tigt (fäir)." Så snart det gäller m ä l e t, samfundsidealet sådant kom- munisterna fatta det, ställer sig förf. uppmärksam och fördomsfritt lys- nande. I sin hunger efter etiska vär- den förvandlar hon det hon ser i en kraftig appell till sina egna.

Det kan vara skäl att ett ögonblick dröja vid den historiska bakgrunden för denna kväkariväljan. I förhisto- rien till Vännenas samfund möter oss Winstanleys gestalt, en pionjär,

som sjämsides med sin tro på det "in- lere ljuset" och sin mistro till våldet stred för en rättfärdigare egendoms- fördelning. George Fox, som ur sitt väsens innersta gjorde de båda först- nämnda inställningarna till sina egna, lämnade frågan om egendomen så- vitt som alldeles orörd. I nyaste tid finner man emellertid, hur detta problem reser sig och frågar och frå- gar och värker inom kväkarnas led, som ju räknar bland sig så många stora industrimagener. I jämförelse med samfundets resoluta och så att säga officiella avståndstagande mot eilt vad kraft heter, utgör förhållan- det till egendom ett oöcciderat kaos, ur vilket de mest kontrasterande me- ningsskifningarna framtråda inom samfundet, från den patriarkaliske rikmannens besittningstrygghet till den extreme socialistens onövalnings- krav. Det är ur denna jämside sam- vetsrotter inom samfundets egen själ som förf. för sina trosfränder och för det övriga merkantila England håller upp bolsjevismens ideal, som en uppfördran till självbesinnning och som en inriktning till kostsamare mål än de vederbörliga och ifrågasatta. (Till och med avståndstagande mot kriget ka i ju bli en fördän ur af- färssynpunkt; samvetsgrann inställ- ning till egendom är ännu djupare in på det egna.)

Förts. å sid. 4.

Svenska Eldbegängelse Föreningen
Normalmätorg 2 A — Stockholm
Oppen 10-4, lördags- o. helgdags- sifnar 10-2
Tel. Norr 3200 för eldbegängelser
Norr 2280 medlemssamhäl.
Avgift 10 kr. en gång för alla, för begravningsförsäkrad 5 kr.
Kremsatorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Hållingborg.

glatt prat om mat

hör man i de familjer som köpa i **Konsum**

Billiga o ch sunda varor i sunda butiker.

Galleri Modern
Sturegatan 26
NORSK UTSTÄLLNING
Varldar 10-6 Söndag 1-4

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Sussplan 1-3, 2 t., Stockholm.

UTGIVARE:

Ada Nilsson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägener.

Eliabeth Tamm.

Honorin Hermelin.

REDAKTIONSEKSEKRETERARE

Carin Hermelin.

Mottagningsstäm 10-12.

Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.

Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.

Postgros 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6,-, halvår kr. 3,50.

kvartal kr. 2,-. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

1 text 20 öre

per millimeter.

Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929

Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag

Stockholm 22

EVA ANDÉN Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges

Advokatsamfund.

Herselögatan 14. Tel. 7575-7576.

E. d. Lea Västergatan.

STOCKHOLM.

SPECIALITET. Familje- och arvssaker.

Röstredningar och testamenten,

förvaltningsuppdrag.

Även skriftliga förfrågningar.

LÄKARE

Infört genom

Stockholms Läkarförening

Dr: Helfrid Roland

Allmänpraktiserande

Rösträttsrådgivare 9 A. Tel. V. 60250

Mottagningsstäm. v. 15-18 s. 10-11

Annän tid efter överenskommelse.

TANDLÄKARE

Tandläkare BO BURMAN

Medlem av Sthlms tandläkarfören.

Birger Jarlsгатan 34. Tel. 10290

Mottagningsstäm. överenskommelse

per telefon. Måndagar, onsdagar, fredagar

även kvällsmottagningar.

Tandläkare

Gunnar Wijkström

Odögatan 90. Tel. 84070. Vardagar

10-1, 5-7, 30. Lördagar 10-1. Sön-

dagar 12,30-1,30. Kostnadsfri rådgivning

Olga Elmdahl

Modemagasin

Kungsgatan 53. Tel. 10851

STOCKHOLM.

Möbler

Möbler köpas bäst och

billigast i

Rookströms Möbelfaffär

Även kredit ordnas

Stora Nygatan 10-12, Sthlm. Norr 10650

Upplysningsmöte

Ieldbegängelsefrågan

anordnas torsdagen den

28 februari 1929 kl. 19,30

i kommunalhuset, Lidingö

villastad. Hålsningstal av

taxeringskommissarie A.

Gilljam. Föredrag om

Eldbegängelse av fröken

Carin Hermelin, Sthlm.

Sång av Lidingö maskör.

Överblivna biljetter tillhandahållas

gratis vid ingången.

Lidingö kommunalförening

Lidingö arbetarkommun

Lidingö krematorieförening

Tel. Lid. 880

Avveckling

Av den utredning om "sockrets riksdagshistoria", som stod att läsa i föregående nummer av Tidevarvet, framgick, att sockerbetetsodlingen i Sverige från början gått på stytor och alltjämt fört en konstlad tillvaro. Det måste därför anses som en tidsfråga, hur länge svenska staten d. v. s. vi alla, anse oss ha lust och råd att underhålla en sådan lyxproduktion i vårt rikaste landskap. Man kan inte annat än utgå ifrån, att det hela är en onaturlig och för vårt land ej lämpad odling, vars avveckling måste ske snarast möjligt.

Med tillfredsställande hälsa vi därför utgången av årets riksdagsdebatt i sockerfrågan. Både regeringens förslag om förhöjd tull och utskottets om subvention, d. v. s. kontantunderstöd på 3,5 miljon, ha fallit. Heltre intet understöd åt betodlarna än kontant bidrag, säger högern. Heltre bidrag än tullar säger frismade och socialdemokrater, utom dem som helt och hållet röstade för avslag. Bägge förslagen voro oförmliga. Varken att staten privat överenskommer med sockerbolagen om högre pris åt betodlarna, tar igen detta genom tull och borttaga sockerskatten för att lindra allmänheten, eller att de sämre ställda jordbrukarna ska betala en osund näringsgren på landets fetaste jord, kan anses önskvärd. Om sockerskatten är överflödig, så är det en fråga för sig. Kontant bidrag har den fördelen, att det snart måste falla på sin egen orimlighet. Men rätt skall vara rätt. Hur invecklad regeringens förslag än må vara och hur förkastligt tullar än är under alla förhållanden, regeringens, högerns förslag är dock mera ekonomiskt. — Det kan ju vara Tidevarvet en glädje att få säga detta! —

Sedan återstår de 30,000, som anses bli arbetslösa genom riksdagens beslut. — Det är beklagligt. Men har ett missförhållande pågått i snart hundra år, så är det inte för tidigt att börja avhjälpa det. Det är inte betodlarna som ska hjälpas, de kunna omöjligt veta, det bör gå på den skånska jorden lika väl som på den uppsvenska, utan det är alla dessa — och det visar sig väl nu, hur många de äro — som bli utan arbetsförtjänst, vilka böra beredas tillfälle till produktivt arbete. Det kan bli större engångskostnad, men leder till en sundare och mer ekonomisk utveckling.

Gör ett besök i

Söders populäraste bageri

BAGARSTUGAN

Bellmansgatan 6 Hornsgatan 37

Hur sockerfrågan än löstes

glöm ej

DET UTMÄRKTA

KAFFET

från agenturen

Skepparegatan 21

Stockholm, tel. 73330

Pris. Kr. 4:30 pr kg.

Vem är staten?

Stockholms högskolas studentförening hade för några dagar sedan anordnat diskussion över ämnet: "Försvarsfrågan inför internationellt forum" med inledningsföreläsning av kapten Brunskog, som redogjorde för fredskongressen i Frankfurt am Main vilket föranledde en livlig diskussion. Kapten Brunskogs avslöjanden om gaskriget och hans uppfattning om avrustning som det enda riktiga både av etiska och praktiska skäl väckte naturligtvis stark opposition. För att ytterligare understryka detta har kapten Gyllenkrok i en insändare i Sv. Dagbl. angripit hr Brunskog och citerat sitt eget yttrande i diskussionen med diverse utläggningar. Hr Gyllenkrok förklarar sig över "att en i statens tjänst anställd person, kapten Brunskog, som av staten erhåller 6,000 kr. om året, tillåtes fara land och rike runt samt bedriva en mot staten riktad propaganda" . . . och sluter med att förklara, att man enligt "allmän rättsuppfattning" inte bör "med ena handen mottaga en gåva och med andra handen tilldelat gifvaren (d. v. s. staten) en knivstöv i ryggen" o. s. v. Vi känna inte hr Gyllenkrok. Vi antaga, att han är en förtäfflig person, som uppriktigt och troget vill fylla sin plikt och tjäna sitt land. Att han istället gör den sak, han vill främja är en riktig björntjänst, har han naturligtvis ingen aning om. Ty ingenting blir väl bättre än yttranden i den stilen visa det orimliga i det vällojala samhällets sätt att resonera. Det är vanetänkandets utövare, som ha rätten på sin sida, de ha rätt och allt annat stämpas som fiendligt, det är förräderi. Fakta och rättsbegrepp ha inte den ringaste betydelse. Inte ens Vår Herre själv skulle kunna övertygga dessa sina tjänare, om han kunde uppenbara sig i personlig mätta.

Vem är då staten? Den består av alla medborgare. Och vi, som inte äro anhängare av militarismen — och vi börja bli rätt många — tvingas ändå att betala skatt för att avlöna hr Gyllenkrok & gelikar. Det är många miljoner, som gå till det ändamålet. Kräver inte "allmän rättsuppfattning" att dessa herrar taga avsked? Vi våra bidrag överstiga nog de 6,000 kr. man förmånar hr Brunskog. Det borde bli den logiska slutsatsen. I annat fall få vi som skattedragare, som medborgare — vi som tillsammans bilda svenska staten, finna oss i att olika rättsäckdningar få göra sig gällande och gälla som rättsäckdningar. Tiden skall tala. Och det kan komma en tid, som visar, att den militaristiska propagandan är den fiendligaste av alla mot land och folk.

Uppvigling

Tidevarvet har redan vidrört debatten omkring yrkandet om fredsanslag åt vissa föreningar, detta underbara uppdrag som avslöjade så mycket om deltagarnas mentalitet.

Själva utgången var inte så betydelsefull. Det kan inte betyda så mycket om regeringen får eller inte får 25,000 kr. att utdelat åt vissa fredssträvanden. Det vore visserligen bra om Föreningen för Nationernas förbund finge råd att ha några exemplar av förbundspakten på lager och hålla en byråpersonal, som vet skillnad på pakt och Genève-protokoll. Detta var nämligen tidigare icke fallet, vilket vi provat. Men en stor sak är det ju inte.

Men vad som är betydelsefullt, det är den kunskap man fått om den gängse åsikten vad fredsarbete betyder.

Det visar sig att många tro, att det betyder en allmän upplysning om krigets fara och vansklighet och eventuellt också dess orättfärdighet. En upplysning som skall så genomtränga oss,

ARNOLD NORLIND

En lär — säger de som först gå sig på lärdom — en av den alltid fåtaliga skaran som med sanning kunde bära upp lärdomsnamnet. Och dock visste han mer än vad någon lärdom kunnat yppa för honom. Ett helgon — säger folket i den bygd där han länge bott — för honom var ingenting omöjligt.

När Arnold Norlinds lilla bok "Från min veranda" kom ut i höstas, gav den ju en sällsamt stark förnimelse av att den kunskap, som ger makt, ger en mänsklig makt i och över tillvaron, hade verkligheten av någon tagits i besittning. Många visste också, vad man genom boken kunde ana, att här under flera år skapats ett liv och en arbetsdag "över frågornas liv" av en som ägde makt att låta sjukdom och död falla på som en ovidkommande klädnad. När därför nu det för alla uppenbara taget in i en annan tillvaro är staget, måste också en fjärrstående säga sig, att det var anden, som krävde större rum och utsikter för sitt arbete, att det var den snarare än kroppen, som tog ut sin rätt.

Arnold Norlind var docent och under flera år t. f. professor i geografi vid Lunds universitet. Geografin tycks för honom främst ha blivit vetenskapen om vägar: världsälvdens, korsfarnas, uppåtsfarnas vägar — alltså främst vägar över ökända länder och hav som brutits upp av de besynnerliga idéer och strävanden som människor kunna få i sitt huvud. Allt djupare fördes han också in på den mänskliga tankens, på själens, diktnens, upplevelsens vägar.

Språken, som för oss människor i gemen så ofta och så kännbart stänga vägar till olika riken i geografins och andens värld, tyckes aldrig bjudit Arnold Norlind svårigheter. Och blev det för honom av vikt att en tolkning gjordes, översattes han lika snabbt och självklart ett greckiskt drama eller annat diktverk som ett holdandskt eller — Dantes Gudomliga komedi.

Man tycker sig kunna se en mäktig livets logik i denna Arnold Norlinds stora kärlek, som gjorde honom till vår främste Dante-kännare. Den började — åtminstone enligt yttr., att vi inte frestas att frivilligt ge oss ut i krig.

Men detta är ett jättelikt, ett oändligt missförstånd om en aktiv pacifismens verkliga uppgift. Den består icke i att förmana: Håll er alltid under alla omständigheter lugna! För det första går ju inte det, låget från 1914—18 kan aldrig komma igen, neutralitet blir icke mer. För det andra är det trist och fegt. För det tredje består pacifismens uppgift icke i att lugna, göra människorna fogliga utan i att uppvigla dem till en resning mot kriget. Uppvigla dem att vägra ta på den nya gift- och flygutrustningen som militära sakkunnige ta mått på och prova ut. Uppvigla dem till att inse att de ha en positiv uppgift och börja utösa sin del i den nödvändiga revolten mot kriget.

Till en sådan resning kan inte statsmakterna utdela anslag eller välja ut lämpliga redskap. Det kan sättas ifråga att vår regering, mitt som dess sakkunniga grunda ut en gasnotfallsberedskap åt oss, skall utdela fredsanslag, är grottest men det må vara hänt. Bara vi kunde hoppas att den verkliga resningen komme, den som inte behöver några anslag för att bli till.

synbar kronologi — på den geografiska vägen med en översättning av Dantes avhandling om vatten och jord. Men den samlade sig i tolkning av Divina Comedias väldiga kartläggning av människöödenas fullbord på de vägar, som endast Dante skådade.

Det är ju blott översättningen av Inferno, som ännu utkommit i tryck. Av Arnold Norlinds bok om Dante och andra uttalanden förefaller det emellertid som om Purgatorio, vandringsen upp för skärvelsberget, varit honom kärat. Där fann han ständigt lösenorden för tolkning av livets eviga lagar och verkligheter.

Där fann han ju lösenordet för vad hela tillvaron "från hans veranda" talade om: lagen för "hinder mot gemenskap" i timlighetens värld, där värdena minskas, ju fler som delar dem, medan i andens värld delandet ökar, ja nyskapar all rikedom.

Mycket finns säkert av andens världars rikedom, som Arnold Norlind skapat, men ännu ej tillräckligt delat — utryckta skrifter och tryckta.

Tidevarvet väntar på att den rätta pennan engång i dessa spalter skall skriva om Arnold Norlind. I dag vilja vi blott betyga vår vördnad inför det avsnitt av en arbetsdag, som nu är fullbordad, inför dess mått, dess höjd och djup och uthållighet — och därjämte betyga vår djupa tacksamhet, att Tidevarvet fått räkna Arnold Norlind bland sina bästa vänner.

1929 ÅRS SOMMARKURSER I

STOCKHOLM

komma att hållas under tiden 30 juni—12 juli.

Kurserna hava, liksom de förut i Stockholm, hållits till sin förmåsta uppgift att i det begagnade av huvudstatens rika föreläsningmaterial på skilda vetenskapliga, konstnärliga och sociala områden — låta kursdeltagarna få en inblick i några delar av det moderna kulturarbetet.

Till deltagare i dessa kurser inbjudes en var, som tror sig kunna hava något intresse av de anordnade föreläsningarna och föreläsningarna.

Översiktspögram över de vid kurserna hållna föreläsningarna, demonstrationerna och utflykterna kommer att inom den närmaste tiden offentliggöras.

Anmälningar, förfrågningar etc. adresseras till "Sommarkurserna i Stockholm", som meddelar alla nödiga upplysningar.

Kommitterade för Sommarkurserna i Stockholm äro: Landshövding Nils Edén, ordförande, Professor J. G. Andersson, Östasiatiska samlingsaren, Antikvarien T. J. Arne, Statens historiska museum, Fil. Lic. Iwan Bolin, föreståndare för Folkbildningsförbundet, kursernas sekreterare, Riksanstaltsvarien Sigurd Kurman, Professor Gerard De Geer, Geokronologiska institutet, Professor Folke Henschen, Karolinska institutet, Folkskoleinspektör Carl Lidman, byråföreståndare, Professor Andreas Lindblom, Nordiska Museet, Professor Otto Rosenberg, Stockholms högskola, Intendenten Sixten Strömberg, Nationalmuseum, och Rektorn vid Stockholms högskola, Professor Sven Tunberg.

Drick

Ramlösa Vatten

Vårt lands enda naturligt alkaliska bords- & hälsovatten.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING

mot högsta gällande ränta

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

«NIDINGAR»

De upprepade fall av övergrepp mot minderåriga, som, inte minst i Stockholm, under senaste tiden förkommit, har förklarligt nog framkallat stark indignation. Den allmänna opinionen reagerar för detta angrepp på en ytterst sårbar punkt: Små barn, ur stånd att värja sig själva, hotas till sin kroppsliga och andliga välfärd av en fara, som kan träffa dem på lekplatsen lika väl som på skolgården eller gatan, oförutsebar och odeläggande.

Med denna indignation följer också självfallet en omedelbar önskan att skydda sig emot faran. Många ta sin tillflykt till krav på stränga straff för de felande, för vilkas råkning man allmännat tagit i bruk ordet nidingar.

Vilka bestämmelser innehåller då först lagstiftningen med avseende på förbrytelser av detta slag.

Möjligheterna till förebyggande äro inte stora, säger advokat Märta Björnborn-Komson. Det värsta är, att det alltid måste finnas minst ett offer med ofta flera, innan man på något sätt kan ingripa.

Man skiljer på sinnessjuka, förminskat tillräckliga och fullt tillräckliga. Beträffande de sinnessjuka kan trygghet vinnas för att ett sedlighetsbrott inte kommer att uppåpas av samma person, då det ju åligger vederbörande, anhöriga och vissa myndigheter att "om hona taga värd, så att han ej må bli våldig för den allmänna säkerheten".

I regel torde dock dessa, som specialisera sig på sexuella övergrepp mot barn, icke vara sinnessjuka, utan ofta kunna räknas till "halvabnorma" eller fullt tillräckliga. Efter uppnådd myndighetsålder — sedan lagen om samhällets barnavård ej längre kan tillämpas — finns ingen möjlighet att till förebyggande av befarade sexuella förbrytelser internerna en sexuell abnorm person, såvida han inte är sinnessjuk. Sedan ett brott väl blivit begånget finns däremot enligt 1927 års lag om förvaring av s. k. förminskat tillräckliga förbrytare vissa möjligheter till deras omhändertagande.

Emellertid äro straffen för förbrytelser av detta slag i de flesta fall för låga för att förvaringslagens bestämmelser skola kunna uppfyllas. Förvaringslagen utgör därför ett mycket ofullkomligt skydd. Därmed att dessa förbrytelser belagda med straff är heller icke allt gott och väl. Straffet ensamt räcker icke till att skydda samhället mot faran. Samhället bör äga möjlighet att på annan väg än genom straff reagera mot samhällsfarligheten hos sexualförbrytare och framförallt måste möjligheter skapas att förebygga sedlighetsbrott mot minderåriga.

Förebyggande är också det främsta kravet i de synpunkter, som dr. Alhild Tamm lägger på denna art av förseelser.

De, som begå dem, äro ofta psykiskt efterblivna av en högre klass kan man säga, d. v. s. människor, som till en viss grad kunna reda sig och sköta sitt arbete. De högrådigt psykiskt defekta hållas ju i allmänhet kvar inom anstalterna och komma därför inte ifråga. Men beträffande de lindrigare psykiskt efterblivna visa sig följdena av den bristande eftervården; sedan de kommit ut från anstalter och skolor. En förbättrad eftervård skulle säkert ha mycket stor betydelse. Det är en sak, som människor i allmänhet inte tänka mycket på. Härmed sedan en sådan sak som ett sexuellt övergrepp höjas höga rop

av moralisk harm, men man gör inte klart för sig att det ofta alls inte är frågan om en niding utan om en ganska hjälplös människa, lastled och utsatt för frestelser genom kamrater, en människa som i sin omogenhet, inte äro tillräckligt begär en ögnaring eller kan över-skåda följdena av sin handling. Det är ofta så att dessa människor inte väga sig på vuxna normala kvinnor, och därför ta sin tillflykt till barn.

I dessa fall hjälper det emellertid inte med straff. Så fort han blir frivigen går en sådan man oftast raka ryggen och gör om förseelsen på nytt. Det är ju utslutet att han skulle bli klokare av att sitta i fängelse.

Sexuella förbrytelser emot barn begås också ibland av normala pojkar, hos vilka könsdriften under pubertetsåldern vaknat upp med en sådan häftighet, att de ha svårt att behärska sina handlingar och därför kunna bli äro överupplade av en plötslig frestelse. Dessa individer kunna bli mycket hygliga människor, som sedan ej sällan hela sitt liv tyngas av de djupaste skuldskänslor på grund av vad de gjort i sin ungdom.

Jag tror, att mycket skulle kunna förebyggas, om all ungdom finge en efter deras utvecklingsgrad avpassad upplysning i sexuella frågor redan innan den egentliga puberteten börjat. De borde vänjas vid att få tala vid sina föräldrar eller andra uppfostrare — inte oblygt men naturligt — om sådana saker. Genom att de tvingas att förtiga sina tankar på detta område bli dritterna ofta mera påträngande och kunna ge anledning till osunda fantasier och överlagda handlingar.

Också de barn, som utsätts för sexuella övergrepp skulle sannolikt i många fall lättare kunnat värja sig, om de varit vana att få tala fritt om det sexuella med sina uppfostrare. Även om olyckan skett, kunna de i dylika fall bättre bära dessa följder. Ofta är det nämligen icke så mycket till kroppen som de skadas — fastän detta naturligtvis också kan hända — utan till själen. De väga många gånger icke låta sitt hjärta, emedan de erfara en känsla av skuld, beroende på att med halva sin människas varit med på vad som skett, mest kanske av nyfikenhet för att få erfara vad detta förbudna och farliga är, som man icke ens vägar tala om. Om ungdomen finge vederhäftig upplysning, finge låra sig att könsdriften är en, icke syndig, men mycket stark drift, som det gäller att kunna styra och om den förtroendefulla kunde tala med sina föräldrar, inte bara upplysas till hälften av kamrater eller genom böcker som de läsa i smyg, tror jag att mycket ont skulle kunna förebyggas.

Advokat Eva Andén påpekar bl. a. att det inte hjälper med överorganisation. Man kan inte säga: nu skall vi bura in alla sedlighetsförbrytare för att skydda samhället. När en så perfekt lag är färdig, är nästan alla människor över gränsen. Det går inte med lagstiftning döda allt liv. Man måste lämna plats också för det personliga arbetet.

Först och främst ta reda på de associa och anomala redan på skoldatid. De äro ofta begärade men omdömeslösa, utan begrepp om gott och ont. Det gäller att sedan inte släppa dem, utan se till att få in dem i en viss miljö, som inte är så farlig för dem och där de inte behöva utvecklas till att bli farliga individer.

I fråga om bestraffningen kan man nog säga att det ofta dömas alltför formellt i sådana fall och att domstolarna ofta äro böjda att negligera dessa förseelser. Här kan naturligtvis en förbättring åstadkommas.

Till barnens skydd kunde ju också idén med parkanter vidare utformas och användas på det mest ändamålsenliga sätt. Om man väljer att kalla sådana tillsyningsmän kommunala barnjurningar, kvinnliga polis, eller något annat, gör ju ungefär detsamma. Huvudsaken är att de fungera effektivt.

Passar — passar inte

Det dyker upp i diskussionen med ungefär samma jämna mellanrum som studentmötena avskaffade och kvinnofinns på gatorna. Sjuksköterskedrakens reformering, menar jag. Hitintills dags finns i alla fall mössan kvar, friden är borta och kjollarna inte en millimeter kortare, fast man saknuggit och ingående disputerat de iverckedade problemen tusen sinom tusen gånger.

Nu närmast gäller det som sagt styranerna och det som aktualiserat frågan är väl troligen det vackra vintervärdet. Allt vad den enda har ger sig på friden ut för att åka skidor eller skidåker eller på annat sätt skaffa sig tillbehörig rekreation. Det är bara sjuksköterskorna, vilka bläta på alla behövdets, det som varckert låta bli. Det fordras nämligen medfödda akrobatiska anlag för att åka skidor i uniformen och uniformen är obligatorisk och får inte läggas av. Nu frågas det, varför i all rihligheter namn kunna inte skoterskorna få vara som vi andra unga i sin frid och hämta krafter både till kropp och själ. Det kunna de sannnerligen behöva.

Många lakare ha svart och sagt — det är urbota, tag bort uniformistvänet eller reformera ämnestonen dräkten! Men den behändla konservativiteten har som vanligt hittat många skäl för den höga kravens och de långa kjolarnas bibehållande. Säkna det rimliga skäl, så är det ju så lätt att säga: »De unga väga mycket väl, vilket låga de valt och vilka krav och fordringar

**Tala med
vår Wizard
fotspecialist**

Lagersons
Kungsg. 4, andra huset fr. Stureplan.

deras livsuppgift ställer på dem. Kunna eller vilja de inte finna sig i de uppoffringar som pilken påligger dem, böra de lämna sin post.» Förillt hälsens, men vore det inte bättre att den eller de som kunna i så väl resonera så behärskat och grunt, lämnade sjuksköterskornas utbildning i lämpligare händer.

Sjuksköterskorna, som varit stund i sin dagliga gärning står inför liv eller död, passar inte bland de agerande på jazzaftnar, och deras förökmet på olämpliga stillan vore kanske svårt att förändra, om utbildningsvetaget toges bort, framdrager en manlig lakare som skäl — Om nu man skulle förutsätta, att sjuksköterskorna skulde hoppa över skaklarna och bära sig illa och opassande är, så snart de fick likadana kläder som alla vi andra, så kan jag i alla fall inte begripa varför lakarna själva passa bättre på jazzbalar. De ställas ju dock i betydligt allvarigare situationer i sitt arbete än styranerna. Men tydligen sista av ämnet, för ockeligen böra de till de mera efterselekta halthälsvalererna. En sjuksköterska behöver inte mer än i all arbetet på Oscares eller åta middag på en del restauranger, förövrigt hon anses olämplig för sitt kall och blir avskedad. — Det är precis som far på skid så till, oss här vi var små: Om ni ändå kunde låra er att göra som jag säger och inte som jag gör!

Ett tredje skäl för det hårda tvång som lägges de unga eleverna, är också värd att sja lite i ömmanna. — »Det är disciplinkrav, som framkallat uniformistvänet och just därför att kåren är så väl disciplinerad, så är den också så oanstående duktigt. — Utan att jämföras tillas där med andra kårer i våra avseende, så är det väl ändå inte så urbota att påpeka att vi ha många, många andra duktiga kårer, var medlemmar dock få både åka skidor och köra bil om det dem lyfter på sin frid. — Vad den järnhårda disciplinen angår så tror den sig stundom för den utomstående som närmast lite löjlig. Har man haft det »rivaliska nöjet att ligga på åtskilliga »sluhton någon tid i taget, så märker man snart ut på en del ställen har disciplinkravet blivit ett hjärnspele för skoterskorna. Lakarna kunna vara de mest humana och

Bro mellan klasserna

Då jag härmedagen var på en bletvisit i Oslo, kunde jag inte låta bli att mellan Åsbergskibet och Nasjonalgalleriet inflika ett besök på settlementet Fossgården borta i arbetarkvarteret i Øst. Ty drotning Anna Konstadfrid skurna praktsladder och Edward Munchs tavlor äro underbara kulturprodukter i sitt slag, men utidsmänniskors heroiska försök att slå broar över avgrunden mellan klasserna är förvisso ännu märkvärdigare.

Det var julov ännu på Fossgården, men ledaren, Nanna Michelet, hade just kommit hem för att göra i ordning för terminen. »Vid hennes sida vandrade vi runt huset och besåg kindergartensrum, gymnastiska, samlingsrum för klubbarna och studentpresentation på övre boten. Fossgården är i ölköket med vär Birka gård ett studentsettlement och utgör ett led i den norska kristliga studentrörelsens verksamhet. Det finns blott två fasta medarbetare i Fossgården: ledaren Nanna Michelet och kindergartenslärarinnan. Alla övriga medarbetare äro unga studenter, manliga och kvinnliga, som ofta en kväll i veckan under sin studietid till att umgås med ungdom från arbetarkvarteret runt Fossvæien. Att leda en sådan ungdomslag på 120 studenter, att skaffa var och en den sysselsättning, han bäst går i land med och skaffa en grupp av barn, ungdom eller vuxna, med vilka han kan vara mest lämpad att umgås, det är sannnerligen ingen lätt uppgift. Man lägger särskilt an på att skapa i små grupper för att ledaren skall kunna komma i stark personlig kontakt med sin grups medlemmar, ha tid att uppsöka dem i deras hem, leva sig in i deras miljö. En student kan t. ex. ha fem pojkar, som han skötar med, och annan kan kanske fyra vuxna arbetare, som han läser engelska med, en studentska har en handarbetsgrupp på sex småflickor eller en liten scoutgrupp av lika många 12-åringar, med vilka hon tillbringar ett par timmar i veckan. Vilket myllrande liv, vilket ut i en, måste det inte vara i Fossgården under terminen. Så gott om utrymme är det missans inte — ibland hinner man inte mer än ätt och jämt vädra ut ett rum, innan nästa grupp skall in. Ett ordentligt schema måste man ha uppgjort för att allt skall gå i lös.

Men detta schema är också det enda, som smakar skola i Fossgården. När Nanna Michelet talar om dem som gå ut och in i Fossgården och känna det som ett hem, är det med en respekt för varje enskilda vilja och önskaner, som kommer in att i sitt stilla sinna undra: Hur är det möjligt att kunna lämna dem på så stora friheter och ändå få det hela att fungera som en enda organism? Det är och förblir Nanna Michelets hemlighet. Vi tänka med stort glädje på att det går, och äro förvisvade om att det just är friheten, som kommer de unga att trivas så bra i Fossgården. Det norska ungdomslaget fordrar ännu mer än vårt svenska att få växa fritt, bestäma själva och slippa motas in i flock och drivas åt ett visst håll. Kanske är det därför som de unga studenterna dragas till arbetet i Fossgården som av en magnet.

Hör skäl man annars kunna förklara att unga män och kvinnor, som ha fullt upp att göra med sina studier och vanliga forcerade dem under hårdt ekonomiskt tryck, komma in en jämn ström är ut och är in och bedja om att få öfra en kväll i veckan åt det sociala arbetet. För oss svenskar förefaller det oförklarligt. Med allt vårt predikande om socialt ansvar ha vi ännu inte kunnat locka en sådan ström av studerande ungdom innanför Birka gårdens dörrar. Våra studenter vid Högskolorna ha visat mycket litet känsla eller intresse för det arbete, som här ropar efter dem. Men i Norge tycks det sympatiska människor i världen, men så snart deras steg äro i korridorerna, så bli sjuksköterskorna som närmast lite snurriga. Avståndet mellan chef och underordnad, det goda samarbetet och den oförnuftiga lydnaden och ordningen bör väl kunna upprätthållas utan att den senare blir slav till både kropp och själ. Men tacka för att i synnerhet de yngre öarerna sjuksköterskorna bete sig på detta sätt. Hela deras utbildning hjälper ju till att förslava dem. Det har faktiskt skapats en slags sjuksköterskenatur hos dem, som inte har så värt mycket med deras andra natur att göra. Varför kan de inte ämnestone på sin frid låta ligga av den med uniformen och bli som vi andra.

SKOLAN

Man blir glad när en schweizare eller en engelska kommer till Stockholm och vittnar om det nya, som sker i skolvärlden i deras respektive länder, men man blir gladare, när föreståndarinnan för en av våra ägra skolor röjer befinthligheten av nya principer i ett Stockholmsläroverk. — Detta hände i lördags, när fröken Ester Edlestam i Ateuum gav en framställning om Annskolan.

Annskolan har i flera avseenden brutit sig ut om den vanliga formen för lunkspansinhämtande. Den har djärvt utbyta ämnesförhöringen på skoleschemat mot koncentrationsläsning. Den har förlagt läxläsningen till skolan i stället för att betunga barnen med en arbetsid, som överstiger normen för de vuxna. Den har på sitt program självstyrelse, även om denna — som fröken Edlestam uttrycker — ännu inte fungerar fullständigt. Den ordnord föräldrarörelsen. Den läter matematikens sluta i sexans för de flickor, vars unga tillvaro annars skulle förstyrats av fåfänga försök att omsätta X i tal. Den sätter diskussion i aktuell ämnen på lördagsseminarier och anser inte den därtill använda tiden försplitt. Den ordnord årligen ett flerdagars idrottslovs.

Det var glädjande att höra om en sådan skolas tillgängliga närhet. Och det var glädjande att av medförda barnarbetskonstatera koncentrationsläsningens inspirerande makt över barnens arbetsförmåga och arbetsvilja. Men det var också glädjande att självstyrelsen och dess möjliggörande av självstyrelse i fördjupade studier. För det är ju ytterst dit all pedagogisk strävar: till ett frigrigande av krafter, starka nog att tjäna som motor i självutvecklingen livet ut.

Bara på en punkt grunades glädjen. Det var, när fröken Edlestam som norm för sin »nya» skola ställde upp den gamla skolans kunskapsmät, den gamla skolans kursur. Man förstår, att hon vill bygga sina elever den enda väg, som leder till självförvärningsmöjligheter — normalskolekompetensen. Men borde inte den skola, som vägat sprängt ut i barnens självstyrelse, kunna tillkämpa sig myndighetsrens till och självbestämmanderätt över kursurerna.

Så att kriteriet på att de n skolan fyllt sin uppgift inte blir att barnen shummit med vad de ska, utan att de lärt att utnyttja sina möjligheter.

E — a R.

vara ett behöv just nu inom studentvärlden att slå bro mellan klasserna. De, som inte skriva in sig i kommunernas eller socialisternas leder, gå kanske till Fossgården för att under kristen baner ta del i förberörden. Allt vället vara med.

Minna vännen i Oslo försäkra mig, att skollskillnaden är större i Norge än i Sverige. Det finns ej så mycket folkbildningsarbete i Norge som här. Och det finns knappast någon plattform där de olika skiktet kunna mötas. Fossgården är en oerhörd betydelse för en såret en lärare, eller en domare, som kommer ut i landsbygd och möter representanter för »den andra nationen» i sitt arbete, att under sina studenter ha haft en liten grupp av denna nation till vännen, levat sig in i deras sätt att resonera och se livet på. Han skall då kunna bygga vidare på den bro av kärlek och förståelse emellan klasserna, som han fick vara med om att börja i Fossgården.

När skola våra svenska studenter följa de norska exempel?

Elsa Wilkens.

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk kultur
Redaktion: förf. Beril Almqvist, Eli Lund, Leif Björk, fil. stud. Mauritz Konow, förf. Karin Boye
ansvarig: Alf Johansson.
Utkomman med 12 nummer per år. — Preumerationsavg. för helt år kr. 5, för halvår kr. 1,50. Lösnummer 25 öre.

**ORPEDO
SKRIVMASKINER**

WELWERKE A.G. FRANKFURT, M. RODELHEIM
MASKINAGENTUREN FRYKE & BT
STOCKHOLM TEL. 10.0193

I en del av detta nr följer en bilaga

R i t a.

En kväkare ser på Sovjet

Forts. fr. sid. 1.

Hur förnimma vi inte en dom över vår rikedomskult, finner förf., och över våra skeva uppfostringsmetoder, som bortse från kroppsarbetet såsom bildningsvärde, våra klasskillnader, vår ensidiga självhävande och vår konventionellism! Hur bli inte våra kristendomspråk till det hyckleri i vår klassgegism! "Kristina som alltjämt tro, att samhällets ojämt fördelade rättigheter äro en gudomlig ordning, måste också se en gudomlig sanktion i den rikedomsfördelning, som medger ej endast två utan tolv kostymer till en person medan hans broder ingen har — en synpunkt som icke jag ej gynnas för uppodlad av medkänsla. — Några få veckors intryck av förhållandena i Ryssland låta mig förstå vilken barriär klasskillnad på egendomsgrund rest upp som hinder för praktiserandet av kristen medkänsla och förståelse. — Den nästan totala blindheten hos mängden av kristna i fråga om bolsjevismen är ett bland resultaten av det andliga fångelse vi själva berett oss." — "Vårt samhälle kan verkligen betraktas som en gigantisk sammangaddning av egoism."

"The Challenge of bolshevism" är vida starkare i sin kritik av västerlandet än i framställningen av de ryska idealen. Infråga om kapitalismens avskaffande yttrar sig förf. särdeles försiktigt (eller rättare obestämt). Äktenskapsovandlingen berör honom knappast. Men med hänförelse säger hon upp Sovjets kommunistiska egendoms- och förmånstänke i grell motsats mot individualismen på andra håll. Hon framhåller den nya värdesättningen av arbetet i förmyndhetens ställe, klasslösheten, ansträngningarna för folkuppfostran (på vars art hon ej närmare går in), den — såvitt på samhället ankommer — likvärdiga start som förunnas alla små medborgare, den energi och hänsynslösa ofertivja, som möjliggjort fortvaron av detta oerhörda, djärva och betydelsefulla experiment, som kalla åskådare dömdo till omedelbar undergång.

Förf. framhåller sovjetstatens beklagningstillstånd och jämför dess därav beroende åtgärder med de medel andra europeiska stater tillgripit under dylika utomordentliga förhållanden, upprörd över den fariseism, som i blind självbelitenhet förstorar alla fel och vägrar att varna någon förtjänst, så snart det gäller bolsjevismen. "Det sås i alla fall mycket god säd, och det behövs bra nycken dålig säd jämsides för att helt förkåva den."

Bakom Sovjet ligger i ena sidan Tsar-Rysslands våldssådd med dess alltjämt fortlevande konsekvenser, reaktioner och motreaktioner, i andra sidan de — boken tillägnade — "namnlösa skaror, som under självhärskarna gingo under som martyrer för sina ideal av rättfärdighet och frihet". Allt går igen, både det onda och det goda. Det är ej blandningen som förtäts, ty vardera länkas vidare i sina skilda banor av orsak och

Undvik "Sömnmedel", de förslöa Ederet nervsystem och Ni blir lätt beroende av dem. Vid svårighet att insomna, använd Instantine; det skänker Eder strax den ro som erfordras för ett naturligt insomande. Instantine är oskadligt, ej vanebildande. Säljes å apotek.

verkan. Den antireligiösa propagandan är ett typiskt konsekvensfenomen till hyckleriet; men det händer att den råkar i gåring bekänna vad den förnekar i ord! Det är mycket av tsardömsmetoder, som lever kvar och lever upp. Men detta är mindre förvånande än det nya, som besjäljar och möjliggör det oerhörda experimentet i Ryssland.

"En revolutionär, som tar sitt liv och sitt allt i egna händer — — — kan stå på ett högre plan och kan lägga in mera oskrämd idealism i sitt värde än den pacifist, som finner det outhärdligt att döda och sår, men som accepterar ett relativt bekvämt liv under en regim, som låter honom rikta sig på andra beaktad och finner sig i att det våld han avstår beskyddar honom i besittningen därav. — Om kommunisten inte skall komma den kristne att stå där med skammen, så duger det ej med ringare offer än en hel insats av liv och egendom."

I denna uppfordran utmynnar boken, vars styrka, som redan nämnts, är dess etiska patos, dess självbesinnning och dess redobogenhet att lärdom och lyssna utan att hejdas av fördomar.

Vad som däremot utgör en begränsning av bokens värde är först och främst dess abstrakta karaktär, som i överensstämmelse med titeln mera uppriktigast sensmoralen för de hemmavarandes räkning än förtelarna själva inom Sovjet, vilkas oerhörda och mångtydiga och r y s k a verklighetskomplex avfärdas med några torftiga konturer i skönskrift.

Men när det gäller att på allvar finna vägar för det övriga Europa till gemenskapsmålet praktiserat efter den kristna standard författaren utgår från, då räcker det ej med att skära bort allt våld i och för målets uppnående. Här föreligger en så djupgående olikhet mellan samfundstyper och förhistoria i Ryssland och Väst-Europa, att en lösning i klump att Sovjet-idealet håll vore lika omöjligt som ett härskardöme i klump likt tsarismen. Det kräves en starkare differentiering och ett grundligare historiskt förarbete.

Inte bara därför att vårt psyke är inställt på att forska och pröva, innan vi lyder en paroll. Utan också därför, att vårt samfundsideal — ifall vi ana något sådant — icke utan självstypning kan eliminera bort personlighetstanken och det individuella samvetets krav. Och därför måste vi framhålla i sökandet — med aktgivande på Rysslands våldiga och ännu omäbara experiment — tills vi skädda en samfundssyn där det personliga samvetet behövs, en samfundssyn, som mera än något annat liknar den urkristna bilden av kroppen med alla dess olika lemmar i inbördes komplement, en enhet alltså icke ur likformighet utan ur olikheter i samverkan.

Jag erinrar mig i detta sammanhang några ord av en skandinav som var i Sovjet-Ryssland. Parollen om bonde- och arbetarsamverkan hade just lancerats som politiskt lösenord i alla länder. Nordbon inövade att i hans land låge intressena så olika till för bönder och arbetare, att en sådan paroll näppeligen finge någon praktisk innebörd. Hans ryske vän framhöll gentemot detta likformighets stora betydelse och nödvän-

GRANNFRUARN. Av Maria Lazar

Övers. för Tidevarvet av E. B. G.

Som alltid, när fru Kneidinger stryker i sin tvätt, sitter Sikora hos henne och doppar sin bulle i kaffet. Det är en stor ära för henne, ty fru Kneidinger har en konfektionsfärd, som vetter åt gatan. Sikora bor längst in på tredje gården. Men hon är också någon att räkna med. Hon är nämligen den äldsta hyresvärdinnan. Det sa vicevärden bekräftar att henne för en tid sen, då hon var ljusten till portvakten på silverberöden.

Det är redan mörkt. Fru Kneidinger stryker de gröna sakerna. De finare spar hon till morgonen därpå. Glöden i ugnen kastar ett matt sken på de färdigtstrukna klädbyråerna och på fru Kneidingers stadiga armar.

Sikora doppar sista biten av sin bulle i kaffet.

"Ät ni bara", säger fru Kneidinger. "I dag har jag varit hos fröken en trappa upp", berättar Sikora. "Hon har saker hon, må ni tro. En blir aldrig färdig med att damma allt. Far hennes var medicinalärd."

Fru Kneidinger lägger in en skyffel kol i ugnen. "Det har hon i alla fall fått fött nån man för."

"Kanske för att hon var för fin", säger Sikora och skakar på huvudet. "Man får inte göra sig för rar. För tretiofem är sen, då var det en bättre herre, som tyckte om mig. Han var vid posten, men jag ville inte ha honom. Jag vot inte, jag ville inte ha honom. Två gånger lyfte det för oss, pastorn kom till mig och sa, fröken Resi, sa han."

"Och då hade ni haft pension nu", säger fru Kneidinger resigera och stryker i långa tag fram och tillbaka. "Jaså, ja, jag har visat redan talat om det för er. Ja, det blev vi annorlunda förstås. Den som blev min man var också en skötsam karl, han hade ju inget, men sparsam var han. Nu har vi bara en gräv i ett hörn på kyrkogården — han och barna — och jag kommer väl snart efter. Fru Kneidinger lyfter upp huvudet. "Hör ni inte, vad kan det vara för bråk ute i farten?"

Sikora hör inget. Örona duger inte mycket till, och ögonen är det inte heller mycket med no längre. Därför pratar hon så gärna.

På den tiden, då hon var ung och kokerska hos advokatfrun och på restaurangen och hos påhållandarna och hos friherrinnan, då hade hon aldrig så mycket att säga, måste alltid passa på att inte något kokade över och att köket var fint och snyggt. Men nu har hon bara herren, som hyr rummet, ett se till och så att stada två gånger i veckan åt fröken en trappa upp. Nu är det mycket som faller henne i tankarna.

"I går hade värdens främmande", berättar hon, "och där ska ha varit mycket fint. En ann kommer ju aldrig någonstans nu för tiden. Om jag skulle till att dansa, så skulle jag väl svimna. Men jag var en gång på en bal, jag hade en bäsch klädning. Fru som jag var hade sålt den åt mig för nio kronor. Den var mest som ny. Dottern, som bor på Hirschgasse."

Och bredvid fru Kneidinger står fru Huber och fröken Rosa och de tittar på henne. . . . varför tittar de så där på henne. . . .

"Jag har inte gjort det", skriker Sikora — jag kan svära på bibeln — jag har inte gjort det."

Så nu är det sagt. Grannfruarna drar sig åt sidan och Sikora vacklar mot dörran.

Sikora tänder ljusstumpen. Det ser så otydligt ut i hennes kök i dag, med så långa skuggor. Hon fryser och vibrerar om sig själva.

Fru Kneidinger och Huber och Rosa de springer nu omkring i hela huset och berättar det för alla. Och alla tror de på det. Det är klart, hon har ju städlat hos fröken, och annars är det ju ingen som varit i våningen.

Och förresten — hon skulle ju egentligen på fattighuset. Fattig är ju, och orkar inte arbeta mycket mer. Ett par hundra kronor det hade just varit lagom för de par ärena. Då kunde hon ha fått vara kvar i sitt kök och haft

nu, kom hem en dag och sa, mamma, a hon, speciellhandlarna fru har köpt sig en precis likadan klädning. Då sådde hon den åt mig för nio kronor."

Fru Kneidinger ställer ifrån sig strykjärnet. "Nu tittar jag i alla fall efter vad det är de brakar om i farten."

I samma ögonblick kommer hennes Franz Instörtande, låter dörran stå öppen, gasljust därutifrån faller på Sikora så att hon ser ut som ett lik.

"Polisen är här, skriker han triumferande. De har stulit en plånbok med flera hundra kronor i, hos fröken en trappa upp."

Sikora blir ensam kvar i köket. Hon har fått skrämman i kroppen. Och så är hon så trött, sen hon har städlat hos fröken.

En stund efteråt kommer fru Kneidinger och fru Huber som båd bredvid, och fröken Rosa med det ljusa burrhåret. Hon är häftrissriska och har sällskap med en herre som är skild.

"SÅ, ni är här ännu", frågar fru Kneidinger.

Vad frågar hon så för —

"Ja, jag menade bara" — — stammar Sikora.

"Vad menar ni". Fru Hubers stämman är spetsig som en syl. Hennes man är skolvaktmästare och hon håller mycket på sina barns uppfostran.

Fru Kneidinger har tänt ljuset, det är mycket skarpt, gör ont i ögonen. Fröken Rosa suger på en hallonkaramell.

"Nå, vad var det nu då?" frågar fru Kneidinger och hon börjar på att stryka, som om inget hade hänt. De andra tåga.

"Jag menar bara", säger Sikora, "hos oss — hos friherrinnans vill säga, var polisen också en gång. Det var för unge herrns plånbok. Konstapeln var en väldigt stark karl. Och ingen av oss fick lämna köket."

"Och var fann man plånboken?" som en snart kommer frågan från fru Hubers hörn.

"Ja, jag hade då inte tagit den, det är då säkert", bedyrar Sikora, "hur kan ni tro något sånt. Och konstapeln han började genast att göra sig för med kusan."

Fröken Rosa fnittrar.

"Det är inget att skratta är. Jag visste inte om något, såsant jag lever. Men friherrinnan har var noga, hon räknade sockerbitarna och potatisen och varenda liten köttbit. Till och med brödet skar hon upp åt oss."

"SÅ", säger fru Kneidinger och ställer ifrån sig strykjärnet. "Men hon sådde bäschklädningen åt er för nio kronor."

Sikora spritter till, reser sig upp gråtfärdig. "Jag måste gå nu" —

Men fru Kneidinger står framför henne med händerna i sidorna. "Säg — ni städade ju hos fröken i dag?"

"Nej, nej jag har inte städlat där i dag, det var igår, i går var det."

"Men ni sa ju, att ni varit där i dag?"

Och bredvid fru Kneidinger står fru Huber och fröken Rosa och de tittar på henne. . . . varför tittar de så där på henne. . . .

"Jag har inte gjort det", skriker Sikora — jag kan svära på bibeln — jag har inte gjort det."

Så nu är det sagt. Grannfruarna drar sig åt sidan och Sikora vacklar mot dörran.

Sikora tänder ljusstumpen. Det ser så otydligt ut i hennes kök i dag, med så långa skuggor. Hon fryser och vibrerar om sig själva.

Fru Kneidinger och Huber och Rosa de springer nu omkring i hela huset och berättar det för alla. Och alla tror de på det. Det är klart, hon har ju städlat hos fröken, och annars är det ju ingen som varit i våningen.

Och förresten — hon skulle ju egentligen på fattighuset. Fattig är ju, och orkar inte arbeta mycket mer. Ett par hundra kronor det hade just varit lagom för de par ärena. Då kunde hon ha fått vara kvar i sitt kök och haft

herren i rummet, hade kanske kunnat ha ett par blomkronor i fönstret. —

Men ärlig i hela sitt liv har hon varit.

Ja, vem tror på det. Friherrinnan hon trodde nog hela tiden, att det var hon, som tagit plånboken, och till nästa tjugufjärde sa hon till henne, Resi, sa hon, Resi kan flytta.

Sikora tar fram en tallrik gröt ur spisen och smakar litet. Hon kan inte äta något.

Det förstås, ibland tog hon litet utav herrskapets mat, när de fina faten kom ut i köket. Och en gång behöll hon en nåsduk hos påhållandarna, när tvätten kom. Men den var mycket trasig. Ett par öre skrev hon upp för mycket ibland hos advokatfrun. Hon såg aldrig efter så noga. Det var illa gjort förstås.

Då var hon ju i alla fall en tjej.

Sikora blir så liten på sin tråbank. Helt shopstunnen stirrar hon in i den flimrande tjuvlågan.

Ja, om hon hade vetat var pengarna låg. Hon hade kanske tagit dem, ja, hon hade säkert tagit dem, eller kanske —

Sikora sjunker aldeles ihop —

Eller kanske hon hade tagit dom. . . .

Helena maten igenom sitter Sikora framför sin gröttallrik. Ljust blåste hon ut. För att spara. Hon stirrar in i mörket —

Ja, Gud Fader, hon hade så gärna velat komma ut på landet en gång till i maj, när allt börjar bli grönt.

Men det är nog bäst, att hon själv går till polisen i morgon. Då behöver de inte komma och hämta henne. Så att polkarna ska springa bak efter.

Sikora nickar med huvudet. Så somnar hon. . . .

"Fru Sikora, fru Sikora!"

Hon spritter upp. I morgonsollen står fru Kneidinger framför henne.

"Har ni någonsin hört på maken. Nu är påtilligt pengarna där igen. Den slampen hade förlagt dom. Hon är ju i stånd att störta ett helt hus olycka."

Sikora skakar på huvudet, "är det möjligt?"

"Jag tror det inte heller." Fru Kneidinger är mycket ivrig. "Hon hade säkert inte oss så mycket pengar. Hon kunde säkert inte betala hyran — och vet ni vad?" —

Fru Kneidinger sätter händerna i sidorna.

"Far hennes var inte något medicinalärd. Baren en vanlig doktor, var han."

FÖRSÄKRING
SKANKER
TRYGGHET

FOLKET
Livförsäkring

SAMARBETE
Brand-Ölycks-
försäkring
Bil-försäkring

Kooperations Försäkrings-Anstalter
Kungsgatan 5 - Stockholm